

Strukturované učení

Eva Štenclová
Petra Hrdličková

Strukturované učení

jako nejefektivnější prostředek pomoci dětem s autismem

- ◆ lidé s autismem mají schopnost předvídat a plánovat události velmi malou nebo téměř žádnou
- ◆ tento handicap ztěžuje dítěti orientaci v prostoru, čase i událostech
- ◆ musíme upravit prostředí tak, aby dětem dodávalo jistotu a poskytovalo vysokou míru předvídatelnosti
- ◆ existují vzdělávací metody a programy založené na strukturovaném učení např. program TEACCH

Základní principy strukturovaného vyučování

- ◆ **Individuální přístup**
- ◆ **Princip strukturalizace**
- ◆ **Princip vizualizace**

Individuální přístup

- ◆ všechny děti s autismem se od sebe nějakým způsobem liší (*rozdíly v mentální úrovni, ve výskytu autistických symptomů, v percepčních schopnostech, v úrovni a způsobu komunikace, v temperamentu, v odlišné schopnosti koncentrace a paměti*)
- ◆ zjistit úroveň v jednotlivých vývojových oblastech dítěte
- ◆ zvolit vhodný typ systému komunikace
(*skrz konkrétní předměty, fotografie či piktogramy až k psané formě*)
- ◆ vytvořit vhodné pracovní místo a strukturovat prostředí
- ◆ sestavit individuální výchovně vzdělávací plán

Strukturalizace

- ◆ strukturalizace znamená vnesení pevného řádu, přesné posloupnosti činností a jednoznačného uspořádání prostředí
- ◆ struktura prostředí pomáhá v prostorové orientaci a dává odpověď na otázku kde (*vytváří předvídatelná spojení mezi místy, činnostmi a chováním*)
- ◆ struktura pracovního programu – vytvoření pracovního schématu - napomáhá k uvědomění a zapamatování jednotlivých kroků určité činnosti
- ◆ rozpracovat úkol/činnost na elementární kroky a vytvořit vizualizaci jednotlivých kroků (*například k čistění zubů, uvaření polévky nebo kávy je zapotřebí vizualizovat až deset kroků*)
- ◆ využití krabic s vnitřní strukturou

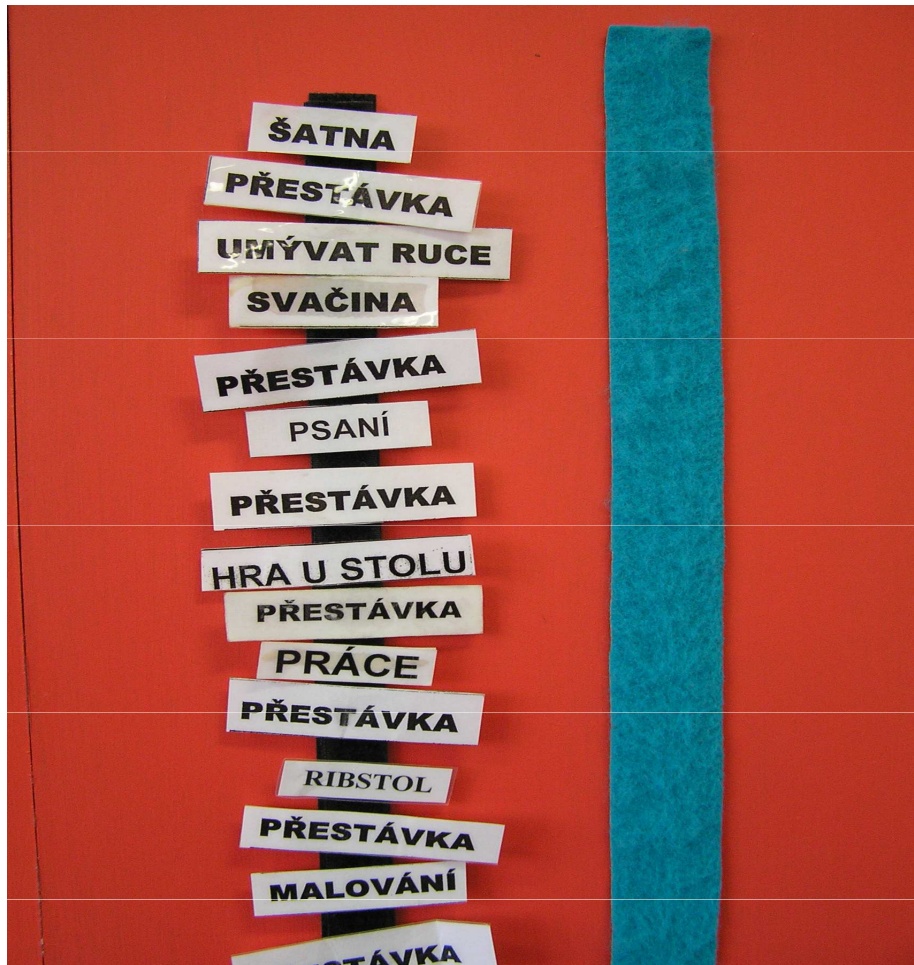
Vizualizace

- ◆ myšlení lidí s autismem je velmi konkrétní
- ◆ pokud dostávají informace pouze verbálně mají potíže dekódovat jejich význam
- ◆ lidé s autismem relativně dobře zpracovávají zrakové podněty
- ◆ potřebují vizuální podporu, při vizuální schématu se využívají obrázky, fotografie nebo piktogramy (*musí se naučit pochopit spojení mezi symbolem a konkrétní činností*)
- ◆ potřebují se "situovat" v čase, „zviditelnit“ čas - potřeba struktury času (*vytvoření vizualizovaného denního programu - zobrazení jednotlivých po sobě následujících aktivit - jim umožňuje orientovat se v čase a předvídat události, čas se tak stává konkrétní a pomáhá odlišovat jednotlivé aktivity od sebe a vede k větší samostatnosti*)

Vizualizovaný denní program

- ◆ zjistit úroveň schopnosti abstraktního myšlení
- ◆ stanovit vhodný typ vizuální podpory
- ◆ typy vizuální podpory (od nejjednodušší k nejsložitější): *konkrétní předmět, fotografie, piktogramy, piktogramy s nápisem, nápis, psaný rozvrh, diář.*

Vizualizace denního režimu (detail)

K čemu slouží vizualizovaný denní program?

- ◆ dává odpověď na otázku "kdy "
- ◆ pomáhá v časové orientaci
- ◆ pomáhá odlišovat jednotlivé aktivity od sebe
- ◆ vede k větší samostatnosti

Struktura-praktické příklady

- ◆ Míra předvídatelnosti
- ◆ Možnost vyjadřovat se
- ◆ Alternativní komunikace
- ◆ Zvládnout sebeobslužné činnosti
- ◆ Být schopen pracovat, hrát si...
- ◆ Naučit se žít v kolektivu

Kde, kdy, jak dlouho?

- ◆ **Kde**
- ◆ snažíme se věci, nábytek, místa tak, aby jejich „význam“ či „účel“ nemusel být vyvozován
- ◆ Rozdělíme místa jen k práci a místa k trávení „volného času“
- ◆ Spojení mezi místy

Kde, kdy, jak dlouho?

- ◆ **Kdy**
- ◆ Plán pomocí předmětů, fotografií, obrázků, symbolů, textů
- ◆ Denní program visí na viditelném místě
- ◆ Sled událostí ze shora dolů nebo zleva doprava

Kde, kdy, jak dlouho?

◆ **Jak dlouho**

- ◆ Informace o době trvání
- ◆ Vytvořit sled úkolů, událostí pomocí skutečných předmětů, fotografií, obrázků...
- ◆ Sled úkolů na viditelném místě
- ◆ Jednoduché úkoly končí odměnou, motivace v průběhu

Procesuální schéma a vizualizace jídelního stolu

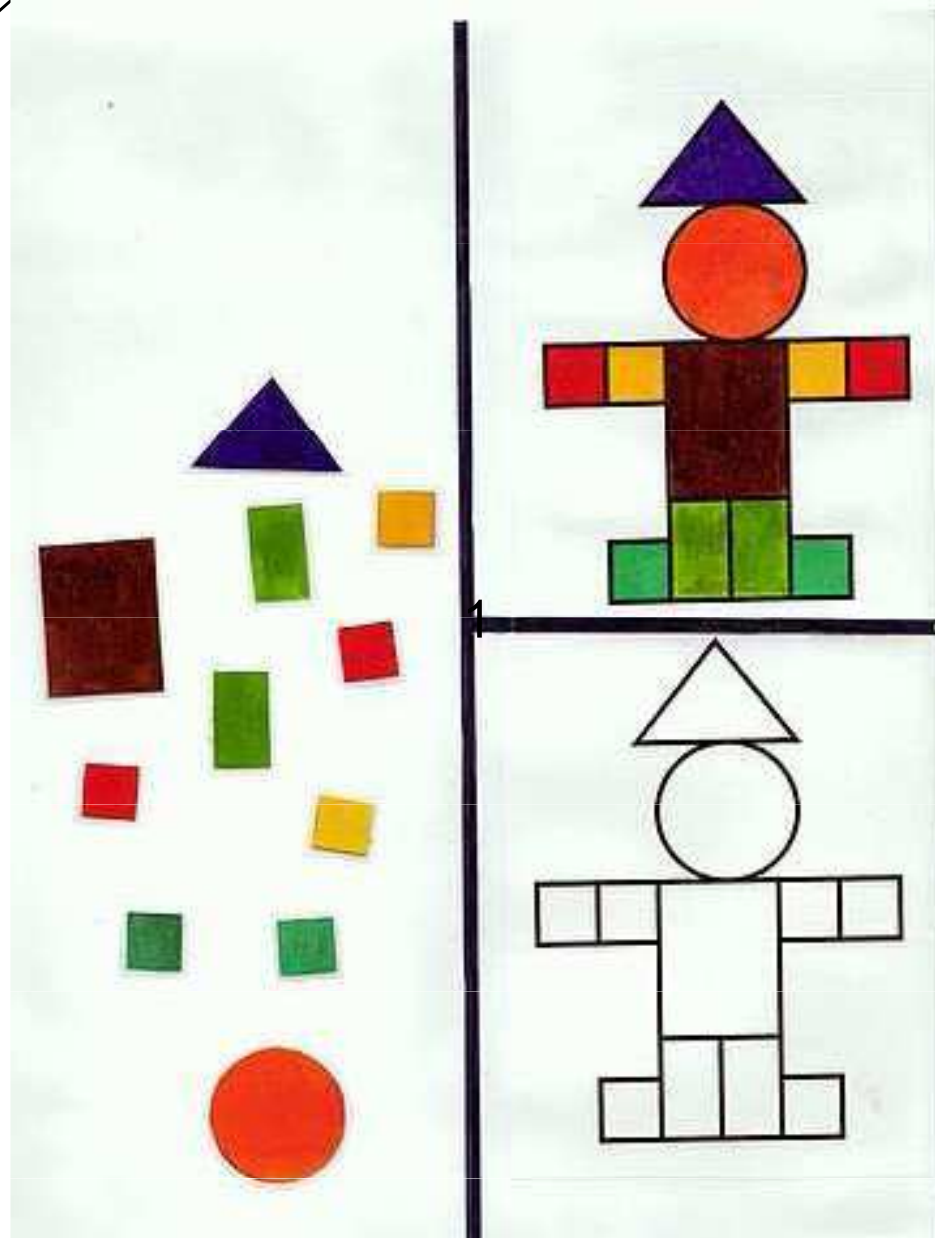

Strukturalizovaný systém samostatné práce s žetonovou tabulkou a motivací

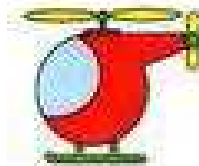
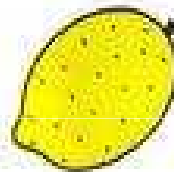
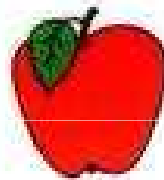
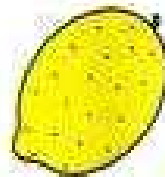
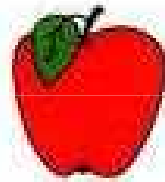
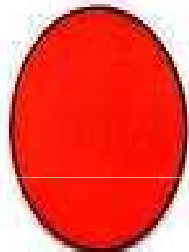
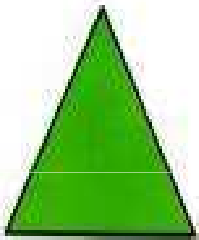
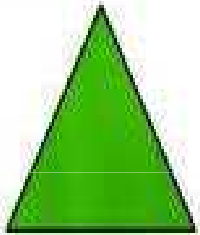
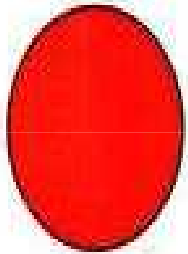
Plochu úkolu rozdělíme na tři základní části:

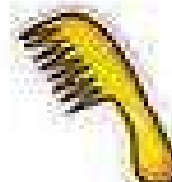
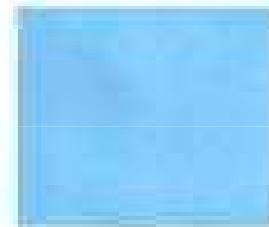
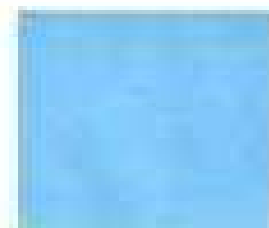
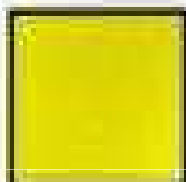
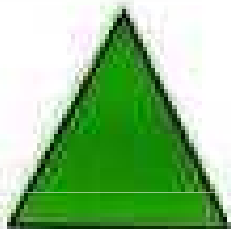
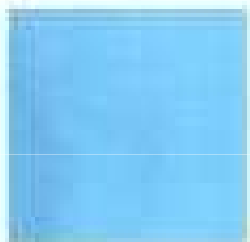
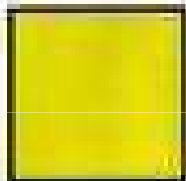
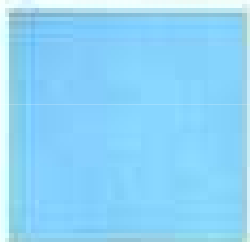
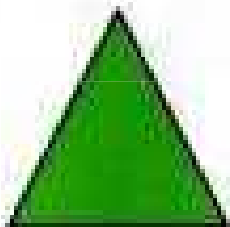
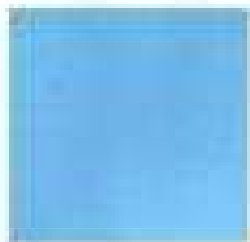
- ◆ První část je určena pro všechny odnímatelné dílky úkolu, se kterými bude dítě pracovat.
- ◆ V druhé části je vizuální naznačení nebo předloha toho, co po dítěti chceme.
- ◆ Třetí část je věnována samotnému vypracování. Zde bude dítě umisťovat odnímatelné dílky z první části.

1. část: pro jednotlivé komponenty úkolu
2. část: pro vizuální naznačení, jak úkol řešit
3. část: pro samostatné vypracování úkolu

Úkoly pro začátky

Literatura a jiné zdroje:

- ◆ SCHOPLER, E. *Příběhy dětí s autismem a příbuznými poruchami vývoje*. 1. vyd. Praha: Portál, 1999. 176 s. ISBN 80-7178-202-5.
- ◆ SCHOPLER, Eric; MESIBOV, Gary B. *Autistické chování*. 1. vyd. Praha: Portál 1997, 304 s. ISBN 80-7178-133-9.
- ◆ GILLBERG, Christopher; PEETERS, Theo. *Autismus - zdravotní a výchovné aspekty*. 1. vyd. Praha: Portál, 1998. 122 s. ISBN 80-7178-201-7.
- ◆ Strukturované učení, dostupné z WWW: <http://www.autismus.cz/strukturovane-uceni/strukturovane-uceni-2.html>
- ◆ Výtah z knihy, dostupné z WWW: http://www.alenka-os.cz/kniha/Vytah_z_knihy.pdf